

همه دشواری‌های يك فيلم سه‌بعدی

نخستین فیلم سه‌بعدی سینمایی ایران با عنوان «آقای الف» به کارگردانی علی عطشانی این روزها مرحله فیلمبرداری را با بازی پوریا پورسرخ، مهدی مقدم، لایلا اوتادی و با حضور يك بازیگر جوان با نام شاهین نجومی پشت‌سر می‌گذارد.

#171;آقای الف» با دوربین اختراعی يك ایرانی در حال فیلمبرداری است

همه دشواری‌های يك فيلم سه‌بعدی

جام جم آنلاین: نخستین فیلم سه‌بعدی سینمایی ایران با عنوان #171;آقای الف» به کارگردانی علی عطشانی این روزها مرحله فیلمبرداری را با بازی پوریا پورسرخ، مهدی مقدم، لایلا اوتادی و با حضور يك بازیگر جوان با نام شاهین نجومی پشت‌سر می‌گذارد.

این فیلم در لوکیشنی واقع در خانه‌ای قدیمی در خیابان آفریقای تهران در حال فیلمبرداری است، ساختمانی سفیدرنگ که تمامی طبقاتش در اختیار عوامل فیلم است. فکر می‌کنم یکی از آرام‌ترین پشت‌صحنه‌هایی است که برای تهیه‌گزارش رفته‌ام. روز فیلمبرداری لوکیشن خانه مهدی مقدم است، همه بازیگران اصلی بازی دارند و من کنجاو هستم تا فیلمبرداری يك اثر سه‌بعدی را برای اولین بار به نظاره بنشینم.

وقتی صحبت از سینمایی سه‌بعدی می‌شود، معمولاً تصور دقیقی از چگونگی نحوه فیلمبرداری، بازی بازیگران و حتی پخش آن وجود ندارد، چون سینمایی ایران تجربه ساخت فیلم سه‌بعدی را پیش از این نداشته است.

صحنه همان صحنه همیشگی فیلم‌های دوبعدی است. يك خانه آپارتمانی با مبل و صندلی و پر از عکس‌های آتلیه‌ای مهدی مقدم. بازیگران اصلی فیلم - پوریا پورسرخ و لایلا اوتادی - برای مهمانی به خانه دوستشان - مهدی مقدم - آمده‌اند. در این سکانس، مهدی مقدم ویلون می‌زند و يك قطعه موسیقی می‌خواند. این قطعه به صورت پلي‌بك فیلمبرداری می‌شود و مقدم تنها حالت نواختن ویلون و لب‌زدن را می‌گیرد.

اتفاقات صحنه و نوع اجرا تفاوتی با دیگر پروژه‌های سینمایی ندارد، فقط با يك متر دیجیتالی فاصله بین اجسام در هر برداشت گرفته می‌شود. فیلمبرداری با دو دوربین سرهم کار می‌شود که یکی از دوربین‌ها توسط آینه‌ای تصویرش روی تصویر دوربین اصلی می‌افتد.

نکته جالب توجه این است که تنظیم زاویه‌های این دو دوربین بیشترین اهمیت را در فیلمبرداری فیلم سه‌بعدی دارد، چراکه اگر زاویه تصاویر همخوانی نداشته باشد، هنگام تماشای این فیلم، تماشاگر دچار سردرد می‌شود.

سعید شرفی‌کیا، تهیه‌کننده این فیلم ساکت و آرام گوشه‌ای ایستاده است. به سراغش می‌روم و از دلایل شروع این کار می‌پرسم.

آقای الف، فیلمی با شعار تولید ملی

شرفی‌کیا با اشاره به این که تجهیزات سه‌بعدی آقای الف توسط متخصصان داخلی ساخته شده است، می‌گوید: این فیلم با توجه به شعار امسال مبنی بر تولید ملی، حمایت از کار و سرمایه ایرانی ساخته می‌شود. به نظرم باید سازمان سینمایی و بخش‌های دولتی از چنین تجربه‌ای حمایت کنند که متأسفانه تا امروز این اتفاق رخ نداده است.

شرفی‌کیا می‌افزاید: تمام تجهیزاتی که برای ساخت این فیلم استفاده شده، ساخت ایران است. چنین فعالیتی در سینمای ایران برای اولین بار، يك ریسک بوده؛ چراکه غیر از متخصص تری‌دی - سه‌بعدی - هیچ فرد دیگری در گروه فیلمبرداری تجربه فعالیت در این زمینه را نداشته است.

این تهیه‌کننده سینما یکی از مشکلاتی را که در زمان اکران فیلم بی‌شک با آن مواجه خواهد شد، امکانات محدود نمایش برای فیلم‌های سه‌بعدی در سینمای ایران می‌داند و می‌گوید: در حال حاضر تنها سالن‌های ایوان شمس و پردیس‌های آزادی امکانات نمایش فیلم‌های سه‌بعدی را دارند که همین مساله باعث محدودیت در اکران این فیلم خواهد شد. البته به دنبال نمایش این فیلم - به صورت محدود - در سالن‌های کوچک سه‌بعدی که ظرفیت‌های کمی دارد نیز خواهیم بود.

شرفی‌کیا یکی از راه‌حل‌های اکران این فیلم در شهرستان‌ها را نمایش نسخه دوبعدی آن می‌داند و می‌گوید: برای حل مشکل کاهش مخاطب تصمیم گرفتیم تا نسخه 2D - دوبعدی - این فیلم را برای اکران شهرستان‌ها آماده کنیم. همچنین بعد از نمایش این فیلم در

سینماها، نسخه دي وي دي آن نیز بصورت سه بعدی در شبکه نمایش خانگی ارائه خواهد شد.

از زمان فیلمبرداری این پروژه را طولانی تر از فیلم های عادی می دانند و می افزاید: زمان فیلمبرداری فیلم سه بعدی برای اهمیت تغییر زاویه دوربین در هر سکانس طولانی تر از یک فیلم عادی است. البته برای ساخت فیلم سه بعدی نیازی به دوربین های سه بعدی نبوده و ما تنها نیازمند سیستم های سه بعدی هستیم که تمامی سیستم های مورد نظر توسط متخصصان داخلی ساخته شده است.

می خواهیم به تماشاگر تلنگر بزنم

علی عطشانی در کنار دو مونیتر دیجیتال که روی پایه ای بلند استوار شده، ایستاده و بازیگران را هدایت می کند. او که در کارنامه هنری اش اغلب دست به کارهای جدید زده است، این بار ساخت فیلمی سه بعدی را به دست گرفته است.

وی با اشاره به ویژگی های این فیلم سینمایی می گوید: تمام امکانات فیلمبرداری از جمله #171؛ اسکوتر» توسط متخصصان داخلی ساخته شده است. بعد از مشورت با متخصصان داخلی و تماشای فیلم های سه بعدی که در سینمای جهان تولید شده، سعی کردیم ایرادهای این فیلم ها را گرفته تا این کار را که برای اولین بار در سینمای ایران انجام می شود، بدون هیچ گونه اشتباهی تولید کنیم.

نکته: وقتی صحبت از سینمای سه بعدی می شود معمولا تصور دقیقی از چگونگی نحوه فیلمبرداری، بازی بازیگران و حتی پخش آن وجود ندارد، چون سینمای ایران تجربه ساخت فیلم سه بعدی را پیش از این نداشته است او با بیان این که این فیلم ویژگی های ناشناخته ای حتی برای عوامل فیلم دارد، می افزاید: این فیلم یک تجربه بزرگ برای سینمای ایران است و با توجه به این که تا امروز تجربه تولید این فیلم ها وجود نداشته، نمی دانم چقدر زمان فیلمبرداری آن طول خواهد کشید. این فیلم برای همه از جمله خودمان ناشناخته بود و در ابتدا نمی دانستیم این فیلم را کجا و چگونه نمایش دهیم.

عطشانی که در طول گفت و گو مدام از سوی عوامل برای ادامه فیلمبرداری فراخوانده می شود، می گوید: از این فیلم دو نسخه 2D و 3D و یک نسخه دي وي دي ساخته خواهد شد که نسخه ویدئویی آن بعد از اکران فیلم منتشر خواهد شد.

او درباره دلایل تأکیدش بر تم مرگ در فیلم هایش می گوید: مرگ یکی از موضوعاتی است که همه مردم با تمام ادیان و نژادهای مختلف با آن مواجه بوده و همه به دنبال درک این مساله هستند. مرگ یک دغدغه اسرارآمیز بوده که متاسفانه در یک فیلم سینمایی کمتر به آن پرداخته شده است. با توجه به علاقه مذهبی که دارم همیشه به دنبال آن هستم تا در فیلم خود یک تلنگر برای مخاطب داشته باشم.

توانایی ساخت سینمای سه بعدی در ایران

بابک محقق، طراح و مجری بخش سه بعدی این فیلم که از شش سال پیش تحقیقات گسترده ای در زمینه ساخت فیلم سه بعدی داشته؛ درباره چگونگی ساخت دوربین فیلمبرداری سه بعدی می گوید: تجهیزات تولید شده در زمینه ساخت فیلم های سه بعدی در ایران، نسبت به تجهیزاتی که در خارج از کشور به کار می رود متفاوت بوده و به نوعی می توان آن را اختراع نامید.

او ادامه می دهد: برای طراحی و ساخت #171؛ اسکرین» نزدیک به 200 میلیون تومان هزینه کردم، اما متاسفانه بسیاری از دوستان این طرح را به نام خودشان معرفی کردند.

محقق با بیان این که در حال حاضر توانایی ساخت سینمای سه بعدی در ایران وجود دارد، می افزاید: متاسفانه استقبال چندانی از ساخت سالن هایی از این نوع از سوی دولت نمی شود. البته با بخش خصوصی در این رابطه صحبت نشده است. ما به نهادهایی چون شهرداری و بنیاد فارابی برای ساخت سالن های سینمایی اعلام آمادگی کردیم، اما این نهادها به دلایل نامعلومی ترجیح می دهند تا این تجهیزات را از خارج از کشور وارد کنند.

محقق می گوید: فرمولی که برای ساخت آقاي الف به صورت سه بعدی استفاده شده، انحصارا برای خودمان است و از هیچ کدام از فرمول های ساخت فیلم های سه بعدی در سینمای آمریکا استفاده نشده است. در این فیلم بیشتر سعی شده تا از سیستم #171؛ آف اسکرین» (نمایش اجسام با برجستگی بیشتر) استفاده شود که برای مخاطب لذت بیشتری خواهد داشت.

او درباره استفاده از تصاویری که بیرون از چارچوب پرده می روند، می گوید: در فیلمنامه ابتدایی این فیلم برای صحنه های برجسته چیزی تعریف نشده بود، اما طی چند ماه گذشته و با شش بار بازنویسی فیلمنامه، بخش های مورد نظر انتخاب شد. البته استفاده بیش از حد از تصاویر آف اسکرین در فیلم می تواند مخاطب را اذیت کند، به همین دلیل برای طراحی این صحنه ها باید ذائقه

مخاطب را در نظر گرفت.

آقای الف، اتفاقی نو در سینمای ایران

پوریا پورسرخ که در این فیلم مسئولیت بازی نقش آقای الف را به عهده گرفته است در کارنامه بازیگری اش در نقش‌های متنوعی بازی کرده، اما این بار نقش مردی را بازی می‌کند که قرار است بزودی بمیرد.

این بازیگر شناخته شده سینما از حضور در اولین فیلم سه‌بعدی سینمای ایران ابراز خرسندی می‌کند و می‌گوید: بعد از انتشار خبر ساخت فیلم آقای الف به صورت سه‌بعدی، می‌خواستم در این فیلم بازی کنم. بعد از انتخاب بازیگران نیز همیشه خبرهای فیلم را دنبال می‌کردم، اما در نهایت و زمانی که پیشنهاد بازی در این فیلم از سوی کارگردان و تهیه‌کننده به من شد، بسرعت قبول کردم.

او آقای الف را یک اتفاق در سینمای ایران می‌خواند و ادامه می‌دهد: این که به عنوان اولین بازیگر، بازی در یک فیلم سه‌بعدی در کشورم را تجربه می‌کنم بسیار خوشحالم و تمام تلاش خود را می‌کنم تا این فیلم به بهترین نحو تولید شود. تفاوتی که این فیلم نسبت به دیگر فیلم‌ها دارد، فضای انتزاعی متفاوت آن است. بی‌شک تماشاچی باید در انتظار تماشای اتفاقی نو در سینمای ایران باشد.

او درباره نحوه بازی در این فیلم و تفاوتش با یک فیلم دوبعدی می‌گوید: هرچند این یک فیلم سه‌بعدی است، اما تفاوت چندانی از نظر نوع بازی با دیگر فیلم‌ها وجود ندارد، البته بازیگر فضای بیشتری برای بازی دارد. بازی در آقای الف برای من بسیار مهم بوده و ساخت چنین فیلمی می‌تواند فاصله موجود بین سینمای ایران و سینمای روز جهان را کم کند.

بازیگر ریسک‌پذیری هستم

لیلا اوتادی، نقش «#171؛ گلرخ» همسر آقای الف را در این فیلم بازی می‌کند. او که اهل مصاحبه با رسانه‌ها نیست، در سخنانی کوتاه درباره حضور در فیلم آقای الف می‌گوید: بازی در یک فیلم سه‌بعدی برای یک بازیگر می‌تواند یک ریسک باشد و من چنین ریسکی را چند بار در سینمای ایران داشته‌ام. به عنوان مثال، اولین بار در یک فیلم اکشن سینمایی با عنوان «#171؛ حرکت اول» حضور داشته‌ام. من تجربه بازی در ژانرهای مختلف را داشته‌ام و از آنها راضی هستم.

او درباره نقش خود توضیح می‌دهد: گلرخ، دختری است که همسرش درگیر معاملات بورس بوده و در زمان کمی که تا ازدواج آنها باقی مانده خبر می‌رسد که اتفاق بدی قرار است برای همسرش رخ دهد.

تنها صداست که می‌ماند

مهدی مقدم، خواننده پاپ کشورمان هم که بتازگی آلبوم جدیدی از او منتشر شده است، در این فیلم نقش خودش را بازی می‌کند. تمرکز کار امروز روی اوست، باید بخواند و ویلون بزند. چهره غمگینش و دیالوگ‌هایی که می‌گوید نشان از هنرمندی دارد که به دلایلی از عرصه موسیقی دور افتاده است. او در رابطه با همکاری اش با این پروژه می‌گوید: علی‌عشانی جزو معدود کارگردانانی است که همیشه در کارهای خود ریسک کرده و با جسارت تمام فیلم‌های پرهزینه‌ای را تولید کرده و دستمزد بالایی به بازیگران می‌دهد. وی برای کار خود ارزش قائل بوده و بازیگران خوبی را برای فیلم‌هایش انتخاب می‌کند.

مقدم، فیلم آقای الف را یکی از افتخارات می‌داند: حضور در چنین فیلمی یک افتخار بزرگ برای یک هنرمند است. این فیلم سینمایی می‌تواند یک موفقیت بزرگ در سینمای ایران باشد که چندان به آن توجه نشده است.

یک روز گرم تابستانی است و خاموش و روشن کردن کولر این آپارتمان مسکونی، به شروع و قطع فیلمبرداری هویت می‌دهد. فیلمبرداری همچنان ادامه دارد، در حالی که بیش از پنج ساعت از حضورم در پشت صحنه نخستین فیلم سه‌بعدی ایران می‌گذرد. عوامل هنوز مشغول کار هستند و صدای مهدی مقدم، تنها صدایی است که پس از خداحافظی با گروه فیلم همچنان شنیده می‌شود.

آزاده کریمی / گروه فرهنگ و هنر